

ZKUŠENOSTI

z vytváření smíšených odřadů

V uplynulých třech letech jsme začali procvičovat vedení boje s jednotkami, které zůstaly bojeschopné po jaderných úderech nepřítele, tzv. **smíšenými odřady**. Při procvičování byla řada nedostatků. Za hlavní příčinu těchto nedostatků považuji teoretickou neujasněnost této problematiky, a to jak u zpracovatele taktických cvičení, tak i u vykonavatelů.

Zabývám se touto problematikou delší dobu. Chtěl bych proto uvést některé závěry, které jsou výsledkem zkušeností z mnoha divizních i plukovních taktických cvičení i jednoho zkušebního taktického cvičení, kde jsem problematiku smíšených odřadů rozpracoval a po celou dobu plnění tohoto úkolu spolu se zkušební komisí sledoval a vyhodnocoval.

Pokusím se shrnout tyto zkušenosti do některých teoretických i praktických závěrů.

1. SMÍŠENÝ ODŘAD, JEHO SLOŽENÍ A ÚKOLY

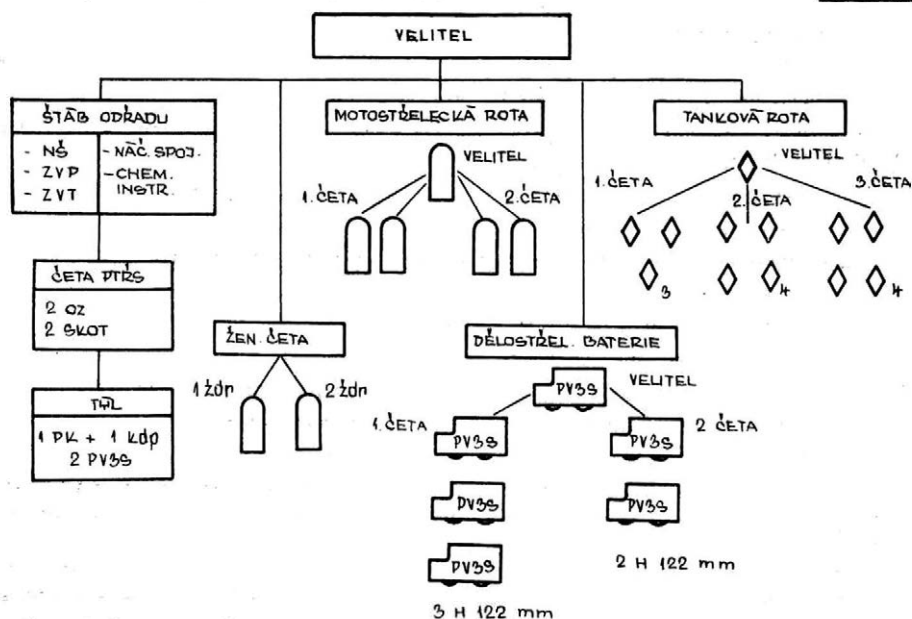
Pod pojmem **smíšený odřad** chápeme bojovou jednotku (útvár) dočasně vytvořenou z bojeschopných jednotek útvarů (svazku) různých druhů vojsk, speciálních druhů vojsk, nebo i jednoho druhu vojska (spec. vojska), které zůstaly bojeschopné po jaderných nebo jiných úderech nepřítele v průběhu bojové činnosti s cílem plnit různé omezené bojové úkoly.

Jde tedy o dočasné opatření a to v době, kdy útvary a svazky nebudeme moci z jakýchkoli důvodů doplňovat a vývoj na bojišti si bude z hlediska plnění úkolů vynucovat využití všech bojeschopných sil a prostředků.

Smíšený odřad můžeme rozpustit po přísunu doplňků anebo po vyvedení útvaru nebo svazku z boje. Jednotky odřadu můžeme začlenit do jiných útvarů nebo jednotek anebo odřad může tvořit i základ budoucího nového útvaru (svazku).

Síla a složení smíšeného odřadu budou závislé na počtech bojeschopných jednotek a na bojové technice, které zůstaly, dále na čase, který máme k vytvoření smíšeného odřadu a samozřejmě i na účelu, pro který smíšený odřad vytváříme.

Pro ilustraci uvedu sílu a složení smíšeného odřadu, vytvořeného na jednom divizním taktickém cvičení z bojeschopných jednotek motostřeleckého pluku, které zbyly po jaderných úderech. Organizace tohoto odřadu trvala 10 hodin (viz schéma a tabulku).

Tabulka

Celkové počty

Jednotka	Osoby				Bojová technika				Zbraně			
	důstojníci	poddůstojníci	mužstvo	celkem	Mc	OT-64	T-54	PV3S	H 122 mm	OZ, PTRS	kulometry	pancéřovky
Štáb odřadu	5	1	3	9	2	1						
Motostřelecká rota	1	6	35	42		5					9	8
Tanková rota	2	5	50	57			13	1				
Dělostřelecká baterie	3	6	42	51	1			6	5		1	1
Četa PTRS	—	3	8	11		2				2		
Ženíjní četa	1	3	13	17		2						
Týl odřadu	1	2	9	12				2			1	
Celkem	13	26	160	199	3	10	13	9	5	2	11	9

- síle a složení odřadu,
- účelu, pro který byl vytvořen,
- čase, kdy bude schopen plnit úkol,
- celkové situaci svazku (útvary), jaké síly a prostředky má k dispozici k plnění úkolu.

Smíšené odřady budou plnit většinou omezené úkoly, jako např.

- zabezpečovat styk mezi sousedy,
- zajišťovat odkrytý bok (boční odřady stojící, pohyblivé),
- předsunuté odřady,
- taktické vrtulníkové výsadky,
- likvidovat výsadky nepřítel v sestavě vlastních vojsk,
- přehrazovat důležité soutěsky nebo obsazovat důležité rajóny,
- střežit důležité objekty (letiště, komunikační uzly),
- jako druhý sled nebo záloha útvaru (svazku).

Smíšené odřady, které budou vytvořeny jen ze speciálních druhů vojsk anebo jednoho druhu vojska, budou pochopitelně plnit úkoly vyplývající z úkolu tohoto druhu vojska.

I když naše řády a předpisy o smíšených odřadech, jako o bojových jednotkách nehovoří, můžeme s nimi v budoucnu počítat. Jejich existence vyplývá z charakteru soudobého boje. V jeho průběhu mohou vzniknout značné ztráty, jejichž nahrazování nebude vždy v krátké době možné.

2. ZÁVĚRY K METODICE PRÁCE PŘI VYTVÁŘENÍ SMÍŠENÉHO ODŘADU V PRŮBĚHU BOJOVÉ ČINNOSTI

Rada problémů a neujasněných otázek se vykrystalizovala při vlastním vytváření smíšených odřadů. Bylo mnoho různých názorů na odpovědnost při řízení celé akce. Naprosto se neosvědčilo, abychom např. u svazku tímto úkolem pověřovali předem PVS a to hlavně z těchto důvodů:

- v sestavě PVS chybí materiální funkcionáři;
- PVS je tím po delší dobu vyřazeno jako jeden z prvků velení a spojení;
- PVS nemá materiální prostředky k zabezpečení odřadu (mapy, hovorové tabulky apod.).

Zkušenosti potvrzují, že vytvářením smíšeného odřadu se musí zabývat vždy též nadřízený. Tak např. při vyřazení pluku jadernými nebo jinými údery, musí celkovou likvidaci organizovat svazek. Vytváření smíšeného odřadu a likvidace následků probíhá souběžně. Proto se tímto složitým úkolem musí zabývat někdo, kdo má k tomu síly a prostředky. Vzhledem k tomu, že štáb svazku je většinou sil zainteresován řízením boje, musí tento složitý a náročný úkol splnit někdo, kdo k tomu bude mít „volné ruce“ a čas. Tím „někdo“ je (a praxe to plně potvrdila) jako „nejideálnější“ **operační skupina** svazku (útvary) a to v tomto složení (z hlediska plnění úkolu spojeného s likvidací po JÚ a z hlediska vytváření smíšeného odřadu):

- 1 důstojník operačního oddělení — vedoucí skupiny,
- 2 důstojníci politického oddělení,

- 1 důstojník chemického oddělení,
- 1 důstojník spojovacího oddělení,
- 2 důstojníci týlu (1 důst. zdrav. služby),
- 2 důstojníci technického oddělení,
- 1 důstojník organizačního oddělení,
- 1 důstojník kádrového oddělení,
- 1 styčný důstojník zasaženého pluku, který je na štábu svazku.

Materiální vybavení skupiny:

- 1 vrtulník Mi-4 s rádiovou stanicí,
- 1 GAZ (doveze důstojníky určené z TVS),
- kódovaná mapa s poslední vševojskovou situací,
- záloha map pro odřad,
- 1 rádiová stanice pro spojení odřad—svazek (útvár),
- hovorové tabulky pro operační skupinu i pro odřad,
- volací znaky a funkční čísla pro operační skupinu i smíšený odřad.

Obdobné složení by mohly mít operační skupiny armády (může jich být několik) při plnění úkolu likvidace následků hromadného úderu na svazek.

U pluku (svazku) bude pochopitelně operační skupina slabší.

Než začne operační skupina plnit svůj úkol, uplyne hodně času. Situace u zasaženého pluku bude ale vyžadovat okamžitých energických zásahů jak při likvidaci následků, tak při vyvádění bojeschopných jednotek ze zasažených prostorů.

Dobře se operační skupině bude pracovat tam, kde již v údobí organizace boje a hlavně při organizaci součinnosti podrobně řešili otázky likvidace po jaderných nebo jiných úderech nepřítele.

Při organizaci součinnosti k likvidaci následků po JÚ bude výhodné vždy počítat s vytvářením smíšených odřadů. Bude proto třeba (hlavně na stupni prapor—rota—četa) ujasnit vždy i tyto otázky:

- stanovit náhradní frekvenci rádiových stanic R-105 a R-113, na kterou se budou nalaďovat všechny stanice, které nebyly zničeny při jaderných úderech;
- stanovit hodinový signál pro shromažďování bojeschopných jednotek;
- určit optické signály k vytyčování cest a průchodišť bojeschopných jednotek.

Každý velitel, který zjistí vyřazení velitelského stanoviště nadřazeného stupně, je povinen se rozhodně podílet na vyvádění bojeschopných jednotek. Funkčně nejstarší velitel, který úder přežije, se musí sám iniciativně ujmout tohoto úkolu a vytvářet tak podmínky pro organizaci smíšených odřadů.

Pokusím se proto dále popsat jednu z možných variant činnosti velitele, který se ujme organizace smíšeného odřadu do doby příletu operační skupiny nadřazeného stupně (Čas H je doba, kdy se velitel dověděl o vyřazení VS).

Čas H +	O p a t ř e n í
10 — 15	— naladit rádiovou stanicí R-113 a R-105 na určenou frekvenci, — vysílat platný signál s udáním místa (podle kódované mapy) ke shromáždění bojeschopných jednotek,
20	— určit důstojníka s vozidlem, poučit ho a odeslat do prostoru shromaždiště bojeschopných jednotek, aby provedl předběžnou rekonoskaci (musí mít sebou signální pistolí s náboji),
30	— určit z nejbližších bojeschopných jednotek pořádkovou jednotku do síly čety) s vozidlem (OT-64 apod.) a poučit ji o povinnostech (stanoviště velitele pořádkové jednotky určí na nejdůležitějším orientačním bodě), — určit jí kontrolní body a upřesnit, do kterých prostorů odesílat bojeschopné jednotky, — určit jí intervaly pro smluvený optický signál k orientaci přicházejících (přijíždějících) jednotek,
30 — 80	Příjezd bojeschopných jednotek do prostoru shromaždiště. Na základě rekonoskace vyslaného důstojníka určit — prostor pro motostřelecké jednotky, — prostor pro tankové jednotky, — prostor pro týlovou část, — prostor pro dělostřelecké jednotky, — prostor pro osoby a techniku s ozářením a zamořením, — prostor pro raněné, které bude třeba ošetřit nebo odsunout na některou ze zdravotnických etap, — určit VS smíšeného odřadu, — organizovat pořádkovou službu v prostoru,
80 — 120	— v kontrolním místě kontroluje jednotky, — určuje velitele jednotlivých prostorů a upřesňuje jim úkoly pro činnost v prostorech shromaždiště a to — jak organizovat jednotky do bojových celků, — jak organizovat přímé zajištění a boj s diverzními jednotkami a s nízkou letícími letouny nepřítelů, — k maskování jednotek, — činnost jednotek při ošetřování techniky a zbraní, — jak zpracovat výkaz počtů a jmenné seznamy a kdy předložit a sdělit kde — VS odřadu, — kdy hlásit splnění nařízených opatření.

Poznámka: Pokud jde o vytvoření smíšeného odřadu z jednotek jednoho druhu vojsk (spec. druhu vojska), pak budou odlišnosti (hlavně v určování prostorů).

Pokud by velitel tato opatření neučinil, musela by je splnit operační skupina po přiletu (příjezdu), což by značně prodloužilo celkovou dobu na organizaci smíšeného odřadu.

Proto všichni velitelé u útvarů musí tyto zásady znát, aby je mohli podle potřeby plnit.

Operační skupina po přiletu (příjezdu) do prostoru zasažení pluku musí především zjistit:

- celkový stupeň zasažení útvaru;
- bojeschopnost útvaru (svazku) včetně posilových prostředků, které měl útvar (svazek) ve své sestavě;
- které štáby zůstaly bojeschopné, počty a stav jejich spojovacích prostředků;
- stav týlových a zdravotnických prostředků a hrubý stav materiálu všeho druhu;
- hrubé počty hlavních druhů bojové techniky (hlavně tanků a dělostřelectva);
- udělat si přehled o učiněných opatřeních velitele, který se ujal velení po vyřazení VS.

Aby mohla operační skupina tyto úkoly rychle splnit, je třeba ji vybavit vrtulníkem Mi-4.

Po zjištění stavu pluku musí operační skupina:

- hlásit situaci veliteli svazku (útvaru);
- určit (potvrdit) velitele odřadu.

Jak jsem uvedl, operační skupina bude organizovat smíšený odřad společně s likvidací následků po jaderných nebo jiných úderech nepřítele.

Zkušenosti ukázaly, že je výhodné, rozdělí-li vedoucí operační skupiny svazku skupinu **na tři podskupiny**, které pak pod jeho vedením plní společně oba úkoly.

MOŽNÉ SLOŽENÍ A ÚKOLY JEDNOTLIVÝCH PODSKUPIN

Podskupina pro organizaci velení:

Složení:

- vedoucí operační skupiny (důstoj. oper. oddělení);
- důstojník politického oddělení;
- velitel odřadu;
- důstojník spojovacího oddělení;
- styčný důstojník od vyřazeného útvaru;
- důstojník chemického oddělení.

Úkoly:

- řídí další dvě podskupiny;
- řídí likvidaci následků po úderech;
- řídí ZUO;
- informuje štáb svazku o situaci a o učiněných opatřeních;
- připravuje rozhodnutí podle předpokládaného úkolu odřadu.

Podskupina pro bojové uspořádání jednotek:

Složení:

- důstojník organizačního oddělení;
- důstojník politického oddělení;
- důstojník kádrového oddělení;
- NŠ odřadu (od doby jeho určení);
- velitelé jednotlivých prostorů shromaždišť bojeschopných jednotek.

Úkoly:

- řízení pořádkové služby v prostoru soustřeďování bojeschopných jednotek;
- třídění jednotek a techniky podle stupně bojeschopnosti a podle stupně ozáření a zamoření;
- bojové uspořádání jednotek;
- určení velitelů jednotek;
- bojové zajištění prostoru;
- kontrola maskování;
- zpracování jmenných seznamů a celkových počtů smíšeného odřadu.

Podskupina pro materiální, zdravotnické a technické zabezpečení:

Složení:

- důstojník týlu;
- důstojník zdravotnické služby;
- důstojník technického oddělení;
- určení důstojníci z bojeschopných jednotek (podle odbornosti).

Úkoly:

- ošetření a organizace odsunu raněných;
- materiální a technické doplnění a ošetření bojové techniky nově uspořádaných jednotek;
- doplnění střílivem, PHM, proviantem a jiným potřebným materiálem a technikou.

Tato podskupina úzce spolupracuje s podskupinou pro bojové uspořádání jednotek.

Velitelé (vedoucí) jednotlivých podskupin musí průběžně informovat vedoucího operační skupiny o učiněných opatřeních.

Jak vyplývá z rozsahu úkolů jednotlivých podskupin nebude jejich práce jednoduchá. Vyžaduje od všech příslušníků skupin vysokou náročnost, rozhodnost a iniciativu a velké fyzické vypětí.

Operační skupinu pluku nebude třeba rozdělovat a bude plnit všechny úkoly společně.

3. PROCVIČOVÁNÍ SMÍŠENÝCH ODŘADŮ NA TAKTICKÝCH CVIČENÍCH

Mohu uvést řadu příkladů, kdy se tento úkol plnil formálně.

Hlavní příčina však nebyla u cvičících, ale u řídicích orgánů taktických cvičení, kteří tuto problematiku nedostatečně a málo promyšleně do cvičení rozpracovávali a při plnění tohoto úkolu se spoléhali na rozhodčí službu.

A poněvadž ani rozhodčí služba nebyla dobře připravena, pak se na cvičení jen improvizovalo. Zpracovatelé cvičení si dosti neujasňovali celou problematiku v komplexu a nebrali v úvahu reálně čas k vytváření smíšených odřadů (většinou málo času).

Která poučení mohu pro zpracovatele cvičení z těchto nedostatků vyvodit:

- ujasnit si časové plnění této problematiky k celkové době trvání cvičení. Cvičení nekončit postavením odřadu, ale plánovat i zasazení odřadu k plnění úkolu;

- pro rozhodčí službu rozpracovat všechny učební otázky při vytváření smíšeného odřadu samostatně a hlavně podrobně. Zvláště podrobně rozpracovat ztráty a počty bojeschopných jednotek (co vyřadit a co ponechat k procvičování tohoto učebního úkolu);

- plánovat více času na poučení rozhodčí služby (jak teoreticky, tak i prakticky v terénu);

- plánovat přímo pro rozhodčí službu větší množství různého imitačního materiálu (na znázorňování JÚ, napalmu, požáru apod.), aby se cvičení přibližovalo co nejvíce skutečnosti;

- plánovat pomoc nadřízeného štábu (operační skupina) k organizaci smíšeného odřadu a k likvidaci následků po úderech nepřítele a připravit jí k tomu potřebné pomůcky (mapy, hovorové tabulky a pod.).